

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Catechesis Pverilis

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1543

VD16 M 2628

An Liceat Ivrare Christianis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-33561

Imprecatio seu execratio. **E**t magnitudo huius exempli admoncat nos, ne transferamus execrationes ad uulgaria negotia, quia in usu temerario recidunt in caput eius, qui abutitur nomine Dei. Violant secundum præceptum & mores mali omnium quorū exempla nocent alijs. Item deformant **E**uangelium.

AN LICEAT IURARE
re Christianis.

Respondeo, concessum est Christianis ius iurandum. Id primum exempla ostendunt, quia **P**aulus aliquoties iurat, ut 2. **C**orin. 1. **E**go testem **D**eum inuoco aduersus animam meam etc. Et **H**ebr. 6. **O**mnis controuersie finis est iusiurandum. Et lex inquit, **I**n nomine **D**eī tui iurabis. **C**um igitur lex docet iurare, & extent exempla, constat quòd liceat dare iusiurandum. **S**ed hīc obijcitur dictum **C**hristi **M**att. 5. **E**go autem dico uobis non iurare omnino etc. **R**espondeo simplicissime, **N**ecessè est δ̄ π̄ τ̄ ο̄ π̄ in **M**atthæo non ita acerbè intelligi, ut tollat & dissipet iudicia & respub. quia **E**uangelium manifestè approbat in alijs locis politias & iudicia. **Q**uare tota illa concio **C**hristi loquitur de priuata cuiusque mundicie, non loquitur de politijs & negotijs uocationum. **I**mprobat igitur iuramenta

menta quæ sine uocatione dantur, & sine manda-
 to magistratus. Interim non prohibet iuramen-
 to uti quod defert magistratus, aut quo uti cogit
 uocatio, ut **Paulus** iurabat propter uocationem.
Imò ex alijs scripturæ locis & exemplis disca-
 mus iuramentum ἐπαυτορ, aut quod fit cogen-
 te uocatione, licitum esse. **Euangelium** enim non
 abolet politias et iudicia. **Est** autem iuramentum
 uinculum iudiciorum & politiarū. **Sicut** ad **He-**
bræos clarè dicitur. **Omnis** controuersie finis
 est iusiurandum. **Ergo** **Euangelium** etiam talia
iuramēta, iuramenta concedit. **Quare** iuramenta delata à
 iudice, uel facta propter uocationem, sunt con-
 cessa, & sunt cultus **Dei**, iuxta illa uerba legis, **In**
 nomine **Dei** tui iurabis. **Econtra,** sine causa iura-
 re est abusus nominis **Dei**, quia nomen **Dei** inuo-
 catur siue reuerentia. **Hunc** abusum **Christus**
 uult tollere, ideo addit, quod amplius est, à malo
 est, id est, ab irreuerentia, uidelicet cum iuratur
 sine causa, sine uocatione, sine mandato. **Alij** re-
 spondent, **Christum** non prohibere simpliciter
 iuramenta, sed iuramenta facta non per nomen
Dei, quia honos **Dei** non est transferendus ad
 creaturas. **Nam** in iuramento tribuitur **Deo**
 quòd sit iudex & inspector cordium. **Tribuitur**
 etiam potentia puniendi. **Hæc** non sunt tribuen-
 da creaturis. **Que**

Quæ est comminatio ad-
dita huic præcepto ?

Expressa comminatio est, scilicet, qui uane
usurpauerit nomen Dei, hunc non habebit
Deus in fontem. Propter hoc dictum, Deus
conseruat in hoc mundo pœnam periurij. Estq;
hec uox testimonium, quod Deus periuros pu-
niat multis magnis calamitatibus, etiam cum ma-
gistratus non punient eos. Ideo omnes historiae
plena sunt exemplorum, quæ testantur tristes
exitus fuisse illorum qui iusiurandum aut fœde-
ra uiolauerunt. Et sunt infinitæ sententiæ scri-
ptorum de pœna periurij, ut apud Tibullum,

Ah miser & si quis primo periuria celat,
Sera tamen tacitis pœna uenit pedibus.

Huiusmodi sententiæ sunt acceptæ à patribus
& comprobatae experientia. Denique sunt uox
decalogi. Cum igitur huic secundo præcepto an-
nexa sit comminatio, sciamus semper in iura-
mento contineri duas res. Altera est quod Deus
citatur testis. Altera est, quod iurans impreca-
tur sibi pœnam. Ideoq; inuocat Deum, ut puniat
fallentem. Hæc enim est sententia cuiuslibet iu-
risiurandi, Inuoco Deum ac peto, ut si fallo, ue-
rè me puniat, & hac ipsa forma olim concipie-
bantur

bantur ἐπαγαί in fœderibus. **E**st igitur duplex peccatum in periurio, scilicet, quòd **D**eī gloria leditur, cum citatur tanquam falsus testis, & quòd periurus contemnit **D**eum, nec putat fore ultorem. **H**anc horrendam impietatem sciamus non fore impunitam, & iuraturi toto pectore metuamus illam imprecationem, et sciamus haud dubie ratam fore, propter hoc testimonium secundi præcepti. **Q**uare magna religione seruentur iuramenta. **P**ræterea sciendum est **D**eum hinc minari pœnas, non solum periuris, sed etiam blasphemis, sicut exempla testantur publicas blasphemias, ut **R**absacis & similium manifestis pœnis statim punitas esse. **S**ic & **C**herintum balneæ oppresserunt, cum ibi contumeliosos sermones diceret in **C**hristum. **U**t autem comminatio proposita est blasphemis & periuris, ita e contra intelligatur promissio proposita ijs qui ornant gloriam **D**eī, sicut in libro **R**egum dicitur, **G**lorificantes me glorificabo. **Q**uare **D**eus haud dubie iuuat pios, qui blasphemias prohibent, qui pios cultus defendunt, & tollunt impios cultus. **I**tem qui periuria puniunt, **I**tem qui reuerenter seruant iusiurandum. **Q**uare & **H**esiodus dixit, ἀνδρὸς δὲ εὐόρκου γυνεὴ μετόπισεν ἀμείνωρ.
Debent

Debent ne Magistratus punire periuria?

Pertinet ad officium magistratum punire periuria, Et ratio in promptu est. Magistratus debet tueri omnia uincula societatis & iudiciorum, Iuramentum est precipuum uinculum politici status, Ergo eius autoritas maxime defendi debet per magistratus. Quare omnium gentium leges constituerunt supplicia in periuros. Et lex XII. Tabularum laude dignissima est, quae falsum testem de saxo Tarpeio deijci iubebat. Porro haec ratio de magistratu sumitur tantum à corporali necessitate, ideo alia ratio quae sumitur à gloria Dei, addenda est. Nam Magistratus non tantum est defensor corporis, sed etiam gloriae Dei, quod ad externam disciplinam attinet. Tenendum est igitur hoc Argumentum, Magistratus est custos totius legis, quod ad externam disciplinam attinet, sicut Paulus inquit, Lex est posita iniustis, prophanis etc. Ergo debet punire delicta externa aduersus omnia praeccepta. Puniat igitur & periuria & alias contumelias externas nominis diuini, uidelicet, Epicureos sermones, atroces execrationes, & tollat idolatrias & cultus quos intelligit esse impios.

Item

Item puniat hereticos serentes falsa & impia dogmata, postquā res à pijs & doctis ritè iudicata est. Hæ pœnæ omnes sunt officia huius præcepti & habent exemplum in lege, **Leuit. 24.** Qui blasphemauerit nomen domini morte moriatur.

An illicita iuramenta sint seruanda?

ILLICITA iuramenta intelligi debent, in quibus promittitur aliquid quod est peccatum, aut sine peccato præstari non potest. **V**t si quis promitteret sciens se facturum iniustam cædem. Talia iuramenta non sunt seruanda. **P**rimū autem peccat iurans de re illicita, quia **D**eus non uult autoritate sui nominis fieri quod prohibuit. **D**einde maius peccatum est præstare talia iuramenta, sicut **H**erodes simulauit se coactum iurando interficere **I**oannem. **H**inc facile est iudicium de uotis **M**onachorum. **I**rrita sunt uota, in quibus hærent impiæ opiniones, quæ ledunt gloriam **C**hristi, et transferunt beneficium **C**hristi in opera ab hominibus excogitata, uidelicet, cum fingunt **M**onasticas **C**eremonias esse cultus **D**ei, qui mereantur remissionem peccatorū etc.

**Vota Mo-
nastica.**

DE TERTIO PRÆCEPTO.

Quid præcipit tertium præceptum?

Obser-